

Портрет гетьмана Івана Мазепи
з літопису Самійла Величка. 1720 р.

Прапор
Війська Запорізького
1680-і роки.

*Привертнув Мазепа козаків до
себе твердою владою, великою
воєнною відвагою.*

Французький посол Жан Казимір де Флавіоз

ЩАБЛІ СТАНОВЛЕННЯ ВОЄННОЇ ВІДВАГИ

Батько майбутнього гетьмана Адам-Степан Михайлович Мазепа, Білоцерківський козацький отаман, воював під проводом Богдана Хмельницького.

1657 – 1659 рр. – під час навчання за кордоном Іван Мазепа в Голандії опановує техніку артилерійського мистецтва.

1669 – 1674 рр. на службі у гетьмана П. Дорошенка, ротмістр надвірної корогви (командир гетьманської гвардії), генеральний осавул.

1674 – 1687 рр. на службі у гетьмана І. Самойловича, 1681 (1682) отримує чин військового генерального осавула.

На Коломацькій Раді 25 липня 1687 року Івана Мазепу обирають гетьманом України.

Батуринська фортеця 1695 рік.

*"Гля славетного гетьмана Івана Мазепи вчю жити не
безсмертною славою в пам'яті нашого народу, бо він хотів дати йому
змогу розвинути у повній свободі всі його безмежні можливості. Нехай
ні військо, ні народ не втратить надій!*

*Наша справа справедлива, а справедлива справа в кінці завжди
перемагає".*
Гетьман Ізраїли Ілля Орлік. 1710—1742 рр.

Карта України
кінець XVII – початку XVIII ст.

СПИСОК РЕЕСТРОВИХ ПОЛКІВ ТА ПОЛКОВНИКІВ ГЕТЬМАНЩИНИ

1	Київський полк	1687 – 1690 1690 – 1708	Костянтин Солонина Костянтин Мокієвський
2	Чернігівський полк	1687 – 1698 1698 – 1704 1704 – 1723	Яків Лизогуб Юхим Лизогуб Павло Полуботок
3	Переяславський полк	1687 – 1688 1689 – 1690 1690 – 1692 1692 – 1706 1706 – 1708	Дмитрашка Райча Леонтій Полуботок Іван Лисенко Іван Мирович Стефан Томара
4	Лубенський полк	1687 – 1688 1688 – 1699 1700 – 1708	Григорій Гамалія Леонтій Свічка Дмитро Зеленський
5	Стародубський полк	1687 – 1689 1689 1689 – 1706 1708	Тиміш Алексієв Федір Сулима Михайло Миклашевський Іван Скоропадський
6	Полтавський полк	1686 – 1691 1691 – 1695 1696 – 1700 1701 – 1709	Федір Жученко (Герцик?) Павло Герцик Іван Іскра Іван Левенець
7	Ніжинський полк	1687 – 1694 1695 – 1701 1701 – 1718	Стефан Забіла Іван Обидовський Лук'ян Жураковський
8	Миргородський полк	1683 – 1727	Данило Апостола
9	Прилуцький полк	1687 – 1692 1692 – 1708	Іван Стороженко Дмитро Горленко
10	Гадяцький полк	1687 – 1704 1705 – 1708	Михайло Борохович Степан Троцинський

ВІЙСЬКО УКРАЇНИ – ГЕТЬМАНЩИНИ.

Чисельність козаків у
10 реестрових полках визначалась:

"Глухівськими статтями",

1669 рік – до 30 тис.

"Конотопські статті",

1672 рік – до 20 тис.

"Коломацькі статті",

1687 рік – до 30 тис.

Гетьман Іван Мазепа, окрім
реестрового війська, мав 4,5–

5 тис. чоловік найманого війська,
яке складалось із сердюцьких та
компанійських полків.

Видатними полковниками найманих

полків за часів Мазепи були:

Новицький Ілля, Малама Андріяш

(Андрій), Покотило Яків,

Кожуховський Петро,

Кожуховський Юрій, Чечель Дмитро

Рубікон гетьмана Івана Мазепи. Синепольський І.
2008 р.

ВОЄННА ВІДВАГА

1672 – 1686 рр. приймає участь у військових походах з гетьманами П. Дорошенком, І. Самойловичем.

1686 – 1700 рр. – організував і провів 11 літніх і 10 зимових військових походів.

1695 р. – війська під командуванням українського гетьмана Івана Мазепи здобули турецьку фортецю Кизикермен.

1696 р. – козацькі війська на чолі з Іваном Мазепою здобули фортецю Азов.

Гетьман Іван Мазепа був вправним політиком, державним діячем та талановитим воєначальником. Козаки під командуванням І. Мазепи здійснили низку переможних походів, в результаті чого гетьман був удостоєний найвищих військових нагород – ордену Святого Андрія Первозванного, польського ордену Білого Орла та титула князя Священної Римської Імперії.

З 1672 р. генеральна артилерія Гетьманщини базувалась в м. Батурин. Із 1700 року генеральну артилерію очолив Генеральний гарматний осавул Фрідріх Кенігсек.

За Іваном Мазепою у 1708 році пішла вся генеральна старшина.

Мазепа виступав посередником у зовнішніх відносинах запорізьких козаків. Майже кожна делегація від Січі, що вирушала до Москви, робила зупинку в м. Батурин, у гетьманській столиці.

Між кошовим отаманом Війська Запорозького К. Гордієнком і Гетьманом І. Мазепою, в кінці 1708 року відбулась зустріч. На зустрічі запорожці, які бажали волі Україні, вирішили підтримати Мазепу. Завдячуючи запорізьким козакам частині шведської армії на чолі з Карлом XII вдалося уникнути полону. Кошовий отаман після смерті І. Мазепи співпрацював з П. Орликом, брав участь у його походах на Правобережну Україну, українсько-старшинських переговорах.

*Сам Іван-бо під сонцем пакує,
Що його зоря слави, вождя, знаменує,
Тодас до звитяжества великої си.и.
С. Флорський Листовник "Азри волюсу, шир волає
в пустелі" (1698 р.)*

Найближчі соратники у військовій справі Івана Мазепи в часи його гетьманування були:

1. Шийкевич З. – гетьманський ревізор 1687 – 1704 рр.
2. Вуяхевич М. В. – генеральний суддя 1683 – 1690 рр.
3. Ломиковський І. В. – генеральний осавул 1692 – 1707 рр., генеральний обозний 1702 – 1709 рр.
4. Горленко Д. Л. – Прилуцький полковник 1692 – 1708 рр.
5. Чечель Д. В. – сердюцький полковник 1695 – 1708 рр.
6. Скоропадський І. І. генеральний осавул 1703 р.
7. Нестеренко Д. – Батуринський сотник 1688 – 1708 рр.
8. Миклашевський М. А. – генеральний осавул 1687 р.
9. Орлик П. С. – генеральний писар 1707 – 1709 рр.
10. Довгополий К. – військовий товариш 1687 – 1719 рр.
11. Свічка Л. Н. – Лубенський полковник 1688 – 1699 рр.
12. Обідовський І. П. – Ніжинський полковник 1695 – 1701 рр.
13. Войнаровський А. Я. – племінник гетьмана, військовий товариш
14. Бистрицький І. – військовий товариш
15. Мокієвський К. – Київський полковник 1690 – 1708 рр.
16. Дунін-Борковський В. К. – генеральний обозний 1685 – 1702 рр.
17. Чуйкевич В. Н. – генеральний суддя 1706 – 1709 рр.
18. Полуботок П. Л. – Чернігівський полковник 1704 – 1723 рр.
19. Апостол Д. П. – Миргородський полковник 1683 – 1727 рр.
20. Борохович М. – Гадяцький полковник 1687 – 1704 рр.
21. Левенець І. П. – Полтавський полковник 1701 – 1709 рр.
22. Кандиба А. Ф. – Конотопський сотник 1681 – 1708 рр.
23. Гордієнко К. – кошовий отаман Війська Запорозького 1701 – 1728 рр.